

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע
בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ה שנת הכ"א לעלון
פרשת במדבר הפטרה והיה מספר
כניסת השבת: 19:22
יציאת השבת: 20:13
לשיטת רבנו תם: 21:08
גיליון מס' 935

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז - ביאורים לפרשה

וידבר ה' אל משה במדבר סיני (א, א)
בשלשה דברים ניתנה תורה באש במדבר - הקו האופייני של
עם-ישראל הוא זה, שמיום היותו לעם גילה תמיד מסירות-נפש בעד
תורתו ואמונתו.
בני-ישראל הלכו אל הגרדומים ומוקדות-האש במשרפות אוושוין,
נתנו צוואריהם לשחיטה, קפצו לתוך הים ומסרו את חייהם לתורה
הקדושה - כל אימת שהכריחו אותם רשעי האומות לבגוד בתורתם
ובאמונתם..
כח זה ותכונה זו של עם-ישראל באו לידי גילוי עיקרי בשלשה
מאורעות של דברי-ימי-העם. אברהם אבינו ע"ה, אבי האומה, נזרק
לכבשן-האש בעד אמונתו הטהורה אשר הפיץ בקרב בני-האדם,
ובזה נטע את הכח של מסירות-נפש בבניו אחריו. ואם היה זה צעד
של יחיד נעלה מורם-מעם.
המאורע השני של קריעת ים-סוף - שאז קפץ עם שלם אל תוך הים
הסוער, לפי ציווי ה' יתברך - ויסעו. אם היה זה רק ניסיון של-רגע.
המאורע השלישי, כאשר בני-ישראל הלכו למדבר-שממה שורץ חיות
רעות ונחשים ועקרבים, ללא מזון ומים, לתקופה ממושכת - רק
מתוך אהבתם ומסירותם לאלוקים ולנביאו, כפי שאמר הכתוב:
זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא
זרועה (ירמיהו ב, ב). הודות לשלשת הנסיונות הללו, של אש הכבשן,
מים של ים-סוף והמדבר שבו הלכו בני-ישראל תוך מסירות-נפש
בעד דבר האלוקים - ניתנה להם התורה כקנין עולם. שלשת הנסיונות
הללו הינם הערובה הבטוחה ביותר לקיומו הנצחי של עם ישראל.

הרחק משכן רע

משפחות בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה (ג, כט)
דרכו של אדם היא להגרר אחר שכניו ולעשות כמעשיהם הרעים,
משום כך מדריכה אותנו המשנה (אבות מ"א, פ"ז): נתאי הארכלי
אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש מן הפרענות.
משנה זו - מבאר הילקוט הגרשני - אינה שייכת רק למתגורר בקרבת
שכנים רעים, אלא יש בה הדרכה לכל יהודי ויהודי, שהרי הגמרא
אומרת (ברכות ח.): כל מי שיש לו בית כנסת בעירו ואינו נכנס שם
להתפלל נקרא שכן רע.
אם כן בא התנא נתאי הארכלי ואומר: הרחק משכן רע - אל תהיה
שכן רע, אלא לך להתפלל בבית הכנסת. ואם הגעת לבית הכנסת
ומצאת שם אנשים מדברים בתפילה - ואל תתחבר לרשע, אל תדבר
עמם. ושמא תאמר: הלא הם מדברים כאות נפשם, ובכל זאת לא
קורה להם מאומה, ממשיך התנא ואומר ואל תתיאש מן הפרענות.
(ומתוק כאור).

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

עטרת פז - עמך עורך

לשון המדרש (במד"ר) חיבה גדולה חיבבן הקב"ה לישראל, שעשאן
דגלים, שנתן לכל שבט ושבט דגל משלו בצבע האבן שהיתה משובצת
בחושן המשפט על לבו של אהרן הכהן, וכך כל שבט היה ניכר למרחוק,
וידעו שזהו שבט ראובן, וזהו שבט שמעון, וכן על זה הדרך. וכל זאת מתוך
חיבה לישראל, שנאמר הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה (שיר השירים
ב, ד), דגלי עם ישראל היו עלי לאהבה.
ובכלל זה שהיו ישראל מצויינים בעזרת הדגלים, נכלל כל סדר הליכתם
ונשיאת ארון הברית, שהיה הכל בצורה מסודרת ומאורגנת להפליא,
כשהם עם הבהמות שאיתם וכל משאם, והילדים אשר חנן ה' אותם, כולם
היו צועדים וחנים תמיד בצורה מסודרת ומופתית, כמו שנאמר איש על
דגלו באותות (במדבר ב, ב), שהיה סדר הליכתם לאות ומופת לכל
העמים, עד שאמרו רבותינו, שאומות העולם היו מביטים בהם בישראל
ותמהים ואומרים, מי זאת הנשקפה כמו שחר. ואף בלעם הרשע הביט
בעם ישראל ויצאה עינו כנגדם, בראותו את הסדר שהיה בעם ישראל
לשבטיו, כמו שנאמר וירא את ישראל שכן לשבטיו (שם כד, ב), כל שבט
ושבט במקומו, בצבע דגלו, עד שנתפעם בלעם ואמר מי יוכל ליגע באלה,
וכן כל ענין החניה ונשיאת המשכן וכליו בעת מסעות המדבר היה לפי סדר
מיוחד, וכל אחד מישראל ידע לנכון מהו תפקידו, וכיצד עליו לצעוד.
כל הדברים הללו באו ללמד אותנו דרך חיים של יהודי בעבודת ה' ובכל
דרכיו, כי כל סדר חייו של האדם חייב להיות מתוכנן ומסודר על פי תכנית
מסודרת, לפי מה שתוכנן כל אדם לעצמו, וכאשר מצליח לעמוד במטרות
שהעמיד לעצמו, ידע כי הוא הולך בדרך הנכונה בעבודת ה', ועדין
לגדולות. אבל בהעדר סדר ותכנית נכונים, עלולים חלילה כל עניני
הקדושה, ואפילו הגדולים ביותר להשתבש.
ובערכין (יט): משורר ששיער חייב מיתה, והכוונה בזה, כי כל אחד בבית
המקדש היה לו תפקיד מיוחד, הלוי היה מנגן ומשורר בבית המקדש,
והכהן היה ממונה לשמור על פתח בית המקדש, ואם מי מהם! היה מעונין
ובא להחליף את התפקידים, היה מתחייב מיתה, וכל כך למה, מפני שחרג
זה מן הסדר הנכון בעבודת ה', וכל חריגה, עלולה להיות משמעותית.
עם ישראל זכו לקבל את התורה, בזכות ויחן שם ישראל נגד ההר, שלשון
ויחן הוא לשון יחיד, ללמדנו שהיו כולם כאיש אחד בלב אחד, שהיה
שלום ביניהם. והכוונה בזה, שכשיש סדר בעם ישראל, והכל בא בצורה
מסוכמת ונכונה ביניהם, ואין איש נכנס לתחום רעהו, אזי הם מצליחים
בעבודת ה', מה שאין כן כשהכל מתנהל בצורה זורמת, בלי תכנון נכון,
וסדר וחשיבה, שאז אי אפשר שיצליחו בעבודת ה', ובכלל בחיים נכונים
ותקינים.
חכמי המוסר אמרו, אי הסדר גורם לבלבול הדעת, והמבולבל במהלכו
ובסודרו בדרך ארץ, הוא מבולבל גם בעבודת ה', וזהו לא רק בדברים
הגדולים, אלא אף בדברים הקטנים, הליכה מסודרת, לבוש מסודר, ישיבה
מסודרת, ואפילו מנעליו יהיו קשורות בצורה מכובדת ומסודרת, כי זהו
תנאי חיים לחיים מסודרים ומאושרים. ואשרי מי שזוכה לכך.

שבת שלום, תענוג!

פשט המנהג בכל תפוצות ישראל, להיות נעורים בליל חג השבועות ולעסוק בתורה, עד עלות השחר, וכמו שכתוב בזהר הקדוש; חסידים הראשונים לא היו יושנים בלילה הזאת, והיו עוסקים בתורה, ואומרים: בואו לנחול מורשה קדושה לנו ולבנינו בשני העולמות. וכן אמרו עוד בזהר הקדוש: כל אלו שמתקנים התיקון בלילה הזאת ושמוחים בו, כולם יהיו רשומים וכתובים בספר הזיכרונות, והקדוש ברוך הוא מברך אותם בשבעים ברכות וכתרים של עולם העליון.

איתא בפרקי דרבי אליעזר, רבי פינחס אומר, ערב שבת עמדו ישראל בהר סיני, ערוכים האנשים לבד והנשים לבד, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור לבנות ישראל אם רוצות לקבל את התורה, שדרכם של האנשים ללכת אחר דעתן של הנשים, שנאמר (שמות יט.) כה תאמר לבית יעקב, אלו הנשים, ותגיד לבני ישראל, אלו האנשים, וענו כולם פה אחד, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ובאותו יום ישנו בני ישראל עד שתי שעות ביום (דהיינו בערך עד השעה שבע בבוקר), ויצא משה למחנה ישראל והיה מעורר אותם משנתם, אמר להם, עמדו משנתכם, כבר בא החתן ומבקש את הכלה וממתין לה כדי לתת להם את התורה.

ומכיוון שבעת קבלת התורה היו ישראל נרדמים כל הלילה, והוצרך הקדוש ברוך הוא להערים, לכן צריכים לתקן הדבר על ידי שנעמוד על המשמר בלילה הזה ולעסוק בתורה.

נשאל מרן רבנו יוסף חיים ז"ע, האם ראוי לנשים ללמוד סדר הלימוד של ליל חג השבועות וליל הושענא רבה, או לא. והשיב, שהנהוג בביתו הוא, שהנשים אין אומרות הלימוד של ליל חג השבועות, והן ישנות. ואף על פי שהן נשים חכמניות ולמדניות, ודרכן ללמוד תהלים בכל יום, וגם יש להם לימוד קבוע, מכל מקום, על פי הקבלה אין הדבר טוב לנשים להישאר ערות בליל חג השבועות כלל, וגם הביא לכך סמך מדברי הזהר הקדוש, וכן כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, אבל ליל הושענא רבה אינו בכלל זה, וטוב לנשים להישאר ערות באותו הלילה כדין הגברים, אבל בליל שבועות לא.

נכון ללמוד עם הציבור מספר קריאי מועד - תיקון ליל שבועות, שנסדר ונתקן על פי דברי המקובלים, ומכל מקום מי שחשקה נפשו לעסוק בלימוד גמרא ופוסקים, יש לו על מה שיסמוך, אבל אם רוב הציבור קוראים את התיקון, אין ראוי לפרוש מהם כלל.

מאכלי חלב

כתב הרמ"א, שנוהגים בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום חג השבועות, ולאחר מכן לאכול בשר שאין שמחה וכו'. והוסיפו האחרונים שיש נוהגים לאכול גם דבש וחלב, לרמוז על מתן תורתנו שנמשלה לדבש וחלב, ויש שנתנו טעם למנהג זה, ואכמ"ל. ומכיוון שעל פי ההלכה אסור לאכול מאכלי חלב אחרי מאכלי בשר עד שיעברו שש שעות, לכן מנהגינו לאכול מאכלי חלב, ואחרי קינוח והדחה כמשפט (דהיינו אכילת מעט פת וכדומה, ושתיית משקה), אוכלים מאכלי בשר.

ומצוה לאכול ביום טוב בשר בהמה, לקיים בזה מצות שמחת החג, וכמו שאמרו במסכת חגיגה (ח:), אין שמחה אלא בבשר בהמה, וכן ישנה יין לשמחת החג, אבל יזהרו להימנע משחוק וקלות ראש, לפי שאין השחוק והקלות ראש שמחה אלא הוללות, ולא נצטוונו אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר.

והוסיף עוד וישמחו ביום טוב בדברים המותרים כגון לשורר בפה שירות ותשבחות להשם יתברך, וכן יש להשתדל לעסוק בתורה ביום החג, וכתב מרן הראש"ל רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, שנכון ללמוד בספר המצוות של הרמב"ם, וכן גם לקרות בספר תהלים, כי פטירת אדונינו דוד המלך הייתה ביום חג השבועות.

בעיר הבירה תונים, היה חי סוחר יהודי שנהג אחד בשנה להזמין לביתו עשרה תלמידי חכמים ללימוד תורה. הלימוד נערך בליל חג השבועות ונמשך עד אור הבוקר, כמקובל בישראל לערוך תיקון ליל שבועות. לכבוד הלימוד בצוותא, היה הסוחר עורך לתלמידי החכמים סעודה גדולה ואף נותן להם שכר בעד לימודם. באחת השנים, מטה ידו של הסוחר היהודי ולא היה ביכולתו לערוך את סדר הלימוד בליל השבועות כמנהגו. צר היה לו לסוחר, על כי נאלץ לבטל את מנהגו ולבו נמלא צער. אשתו שראתה בצער בעלה, אמרה לו: אישי, למה תדאג?

נותר לי תכשיט זהב אחד, לך נא ומושכן אותו, ובכסף שנקבל נערוך סעודה גדולה ואף נשלם שכר לתלמידי החכמים. שמע היהודי לעצת אשתו, לקח את התכשיט ומיהר למשכן אותו. כשקיבל את הכסף, יצא לקנות מאכלים לסעודת החג. בדרכו לשוק, פגש היהודי את הצדיק רבי חי טייב והרב פנה אליו ובקשו לתת לו את כל הכסף בידו, כי היה זקוק לכסף כדי לתתו לכלה יתומה וענייה. היהודי הנבוך לא ידע מה לעשות, הלא הוא משכן את תכשיטה האחרון של אשתו כדי לערוך סעודת חג וכיצד יתן את כל כספו לרבו?

ראה רבי חי את היסוסיו של היהודי, ואמר לו: מדוע אתה פוסח על שתי הסעיפים? מהר תנה לי את הכסף כאשר בקשתי. לא היסס היהודי עוד ומסר בצייתנות את כל כספו לרבי חי אשר מיהר לדרכו. שוב התמלא לב היהודי צער רב, מאין יקח כסף לסעודת החג? ומה יאמר לאשתו המצפה לו בכיליון עניים? עוד הוא עומד וחוכך בדעתו מה יאמר לאשתו, והנה מתקרב אליו איש נוצרי ושואל: האם אתה פלוגי הסוחר היהודי?

הסוחר השיב בחיוך לשאלת הנוצרי, והלה המשיך: אנא, אדוני הסוחר, עשה עמדי חסד ומכור למעני את הסחורה שאתן לך, ותמורת מכירתה אשלם לך שכר טוב. בחן היהודי את סחורתו של הנוצרי וראה כי ישנה היא וקלושים הסיכויים למכרה.

כשראהו הנוצרי שהוא מהסס בדבר, הפציר בו מאוד עד שהסוחר היהודי נעתר לו וילכו איש לדרכו. אך זה נפרדו, והנה הופיע שליח המלך בדרכו של היהודי ואמר לו: "אדוני המלך שלחני אליך בבקשה, שתשיג לו סחורה פלונית, ותמורתה ישלם לך ממון רב". היתה זו הסחורה שהוצעה ליהודי על ידי הנוצרי, והיהודי השיב לשליח המלך כי כעבור שעות מעטות ימציא את הסחורה לחצר המלך.

פנה השליח לדרכו והסוחר היהודי מיהר אל הנוצרי לספר לו כי מציא קונים לסחורה. הוא הזדרז לקחת את הסחורה ולהביאה לבית המלך, וכשראה המלך את הסחורה שמח מאוד ונתן ליהודי כסף רב כדי מחסורו ואף הוסיף על מחיר הסחורה. שילם היהודי לנוצרי את חלקו והלך לביתו שמח וטוב לב, מודה לה' על חסדו. כשהגיע סמוך לביתו פגש בשנית את רבי חי טייב וזה שאלו: האם לא הרווחת כפל כפליים מהכסף אשר נתת לי הבוקר? הכנס עתה לביתך ותחגוג את חגך בשמחה! התפלא הסוחר היהודי מאוד כיצד זה ידע רבי חי את סיפור קורותיו? אין זאת אמר אל ליבו, אלא רוח הנבואה היא השורה על רבנו חי טייב. (שבת טיש).

חג העצרת

מדוע קראו חז"ל לחג השבועות 'עצרת'?

מפני שביום זה ניתנה התורה העוצרת את עם ישראל ללכת בדרכי היצר הרע.

(הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע)

לע"נ מרן הגאון רבי מאיר נסים מאזוז בן כמסנה חנה זצוק"ל

לע"נ הג"ר דוד שלום צדקה בן פהימה זצ"ל

לע"נ ה"ה יהודה ברנס בן אינס ז"ל

לע"נ ה"ה רחמים (רחמיני) גניש בן חותה ז"ל